

PROBLEMY WIEKU DORASTANIA

mgr Monika Bengueddah

Wiek dorastania to:

- Wzmożona emocjonalność
- wysokie napięcie
- chwiejność

1) Poczucie własnej mocy i własnej wartości.

2) Wzruszenie i współczucie.

3) Radość.

4) Entuzjizm.

5) Podniecenie i nadmierna aktywność.

1) Załamania, brak wiary w swoje możliwości.

2) Nieugiętość i okrucieństwo.

3) Smutek.

4) Przygnębienie.

5) Zniechęcenie i niezadowolenie.

Zmiany rozwojowe okresu dorastania wyrażają się w przejściu od niedojrzałości do dojrzałości w zakresie poszczególnych funkcji:

- W zakresie funkcji intelektualnych
- Kształtowanie rozwoju emocjonalnego
- W obszarze społecznego funkcjonowania
- W zakresie uniezależniania się od rodziców
- Dojrzewanie poczucia własnej tożsamości

SPOSOBY POSZUKIWANIA WŁASNEJ TOŻSAMOŚCI PRZEZ MŁODYCH LUDZI

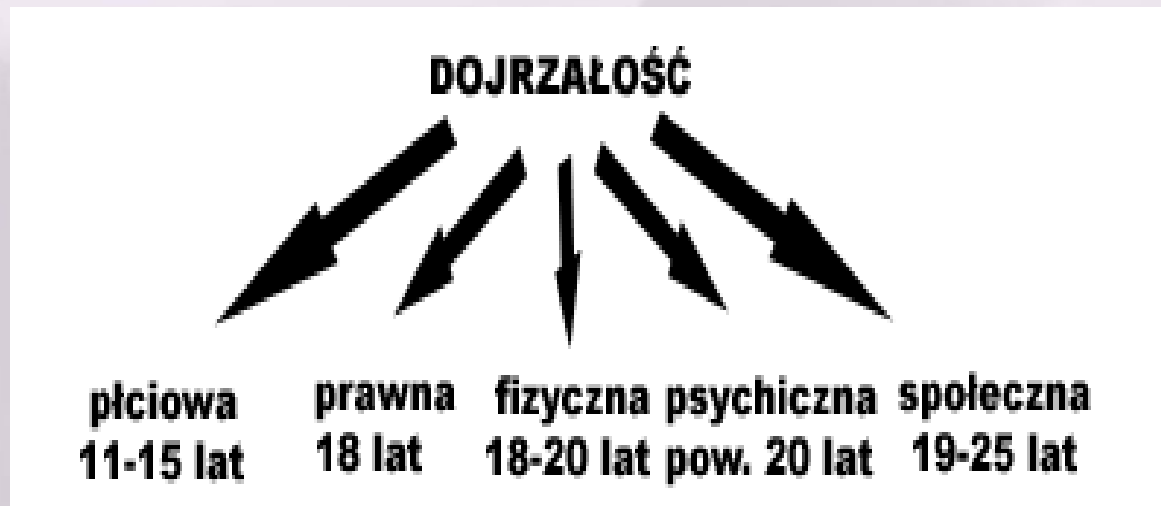
1. Sprawdzanie trwania miłości rodziców –
2. Próby zmieniania siebie, eksperymentowania z samym sobą
3. Sprawdzanie swoich nowych możliwości fizycznych i psychicznych
4. Szukanie dla siebie społecznej akceptacji
5. Dostrzeganie niesprawiedliwości i zakłamania

W literaturze psychologicznej wiek dojrzewania dzieli się na trzy etapy:

wczesny (11- 13 rok życia),

średni (15- 16 rok życia)

i późny (17-18 rok życia).

Na etapie wczesnego wieku dojrzewania charakterystyczne są następujące problemy: (11 – 13 rok życia)

- kłopoty z wyglądem dorastającego ciała;
- zmiany hormonalne wpływające na zmienność usposobienia, wzrost poziomu agresywności, zgryźliwość w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi;
- wzrost poczucia własnej indywidualności;
- bunt i prowokujące zachowania przejawiające się w aktywnym domaganiu się większej swobody i zachowaniach grubiańskich;
- silne identyfikowanie się z grupą i wzrost znaczenia przyjaciół;
- silne poczucie sprawiedliwości, któremu towarzyszy uproszczone widzenie spraw, a co za tym idzie brak tolerancji i niezdolność do kompromisów.

Zagrożenia wieku dorastania:

- swoboda (nastolatki potrzebują kontroli! kochaj, ufaj i kontroluj!),
- wolny dostęp do Internetu,
- uzależnienie od komputera,
- niewłaściwe informacje, które ze świata docierają do nastolatków, nadmierne dbanie o swoją sylwetkę,
- labilność emocji: od euforii do płaczu,
- własne strategie działania (bez doświadczenia),
- egocentryzm (życie w bańce),
- wzrost poziomu testosteronu – agresja,
- eksperymentowanie z życiem, używki.

Do najczęstszych błędów, jakie popełniają rodzice należą:

- zbytńia natarczywość
- ocenianie przez porównywanie
- nadmiernie drobiazgowe krytykowanie
- niekonsekwentne postępowanie
- kłótnie, wchodzenie w utarczki słowne z dzieckiem

Podstawowe zasady postępowania rodziców z ich dorastającymi dziećmi:

- Zasada akceptacji.
- Zasada wiarygodności.
- Zasada poszanowania intymności.
- Zasada stabilności.
- Zasada prośby.
- Zasada konsekwencji.
- Zasada otwartości na informacje.
- Zasada humoru.
- Zasada współdecydowania.

Problemy wieku dorastania: samookaleczenia

Jako powód samookaleczeń, specjaliści i terapeuci wymieniają długi, przewlekły i trudny do zniesienia **ból emocjonalny**. Cięcie się, bicie, przypalanie - mają go zagłuszyć.

Przyczyny

- Młodzi ludzie, u których pojawiają się trudne emocje (wstyd, poczucie winy, wściekłość, zazdrość), próbują z nimi walczyć, jedną z form walki jest zadawanie sobie bólu. To kara a zarazem pokuta, która uwalnia emocje.
- Ból, jaki towarzyszy okaleczeniu ciała, jednym przynosi **emocjonalną ulgę**, a drudzy **zaczynają dzięki niemu czuć, że żyją**.
- Widok krwi uspokaja – samookaleczenie to działanie według scenariusza, w którym krew mówi o dokonaniu dzieła

Przyczyny

Autoagresja działa na zasadzie powtarzalności: Napięcie – rozładowanie napięcia (np. poprzez samookaleczenie) i po pewnym czasie kumulowanie się napięć. W przypadku, kiedy ktoś okalecza się właśnie po to, by poczuć ulgę, faktycznie nie odczuwa bólu.

U części samookaleczających się osób, sam akt jest osobliwą formą zwrócenia na siebie uwagi albo **wołania o pomoc** nastolatków nie radzących sobie z presją otoczenia i własnymi problemami.

Przyczyny

Często okaleczający się mają zaburzone poczucie własnej wartości i autonomii. – Dlatego jedynym miejscem gdzie mogą wyładować swoje emocje jest ich ciało, które jest ich jedyną własnością.

Samookaleczenie może być spowodowane niezaspokojonymi potrzebami psychicznymi, następstwem doznawania przemocy w rodzinie

Tego nie da się ukryć

Sygnały ostrzegawcze

Na co warto zwrócić uwagę
w zachowaniu dziecka?

- wycofywanie się z kontaktów z rodziną i przyjaciółmi, odwracanie się od nich;
- zainteresowanie lub wręcz zaabsorbowanie śmiercią;
- wyraźne zmiany osobowości i poważne zmiany nastroju;
- trudności z koncentracją;
- trudności w szkole, obniżenie jakości pracy i ocen;
- zmianę dotychczasowych zwyczajów dotyczących jedzenia i snu;
- utratę zainteresowania rozrywkami;

- częste uskarżanie się na fizyczne dolegliwości, które nie mają wyraźnej przyczyny somatycznej (ból głowy, ból żołądka, ciągłe zmęczenie, nieustanne znużenie);
- utratę zainteresowań dla rzeczy i spraw, które do tej pory były ważne;
- wzrost impulsywności, nagłe impulsywne działania, jak akty agresji i przemocy;
- zachowania buntownicze lub ucieczkowe, absencję w szkole;
- odrzucanie pomocy; poczucie, że udzielenie pomocy jest już niemożliwe;
- oskarżanie się, poczucie winy;
- wypowiedzianie komunikatów na temat beznadziejności,

KOMUNIKACJA Z NASTOLATKIEM

Jak radzić sobie z uczuciami ?

Potwierdź uczucia nastoletniego dziecka

NASTOLATKA: O nie! Co ja zrobię? Powiedziałam Gordonom, że popilnuję ich dziecka w sobotę, a teraz zadzwoniła Lisa i zaprosiła mnie do siebie na nocleg!

RODZICE: Powiem ci, co powinnaś zrobić...

Zamiast lekceważyć uczucia dziecka i udzielać rady:

Pomóż zebrać myśli i nazwij uczucia:

„Wygląda na to, że ciągnie cię w dwie strony... Chcesz pójść do Lisy, ale nie chcesz też sprawić zawodu Gordonom”.

Potwierdź uczucia słowem lub mruknięciem:

„Ojej!”

Daj w fantazji to, czego nie możesz dać w rzeczywistości:

„Ale byłoby wspaniale, gdybyś mogła się sklonować! Jedna mogłaby opiekować się dzieckiem, a druga pójść na nocleg do koleżanki”.

Zaakceptuj uczucia, ale ukierunkuj postępowanie:

„Słyszę, że o wiele bardziej wolałabyś pójść do Lisy. Problem w tym, że dałaś słowo Gordonom. Liczą 'na ciebie”.

DOSŁUCHIWANIE SIĘ UCZUĆ

ćwiczenie

Jak zachęcić do współpracy?

Potwierdź uczucia nastoletniego dziecka

NASTOLATKA: O nie! Co ja zrobię? Powiedziałam Gordonom, że popilnuję ich dziecka w sobotę, a teraz zadzwoniła Lisa i zaprosiła mnie do siebie na nocleg!

RODZICE: Powiem ci, co powinnaś zrobić...

Zamiast lekceważyć uczucia dziecka i udzielać rady:

Pomóż zebrać myśli i nazwij uczucia:

„Wygląda na to, że ciągnie cię w dwie strony... Chcesz pójść do Lisy, ale nie chcesz też sprawić zawodu Gordonom”.

Potwierdź uczucia słowem lub mruknięciem:

„Ojej!”

Daj w fantazji to, czego nie możesz dać w rzeczywistości:

„Ale byłoby wspaniale, gdybyś mogła się sklonować! Jedna mogłaby opiekować się dzieckiem, a druga pójść na nocleg do koleżanki”.

Zaakceptuj uczucia, ale ukierunkuj postępowanie:

„Słyszę, że o wiele bardziej wolałabyś pójść do Lisy. Problem w tym, że dałaś słowo Gordonom. Liczą na ciebie”.

ĆWICZENIE

jak zareagujesz?

Karać czy nie karać?

Zamiast karać

Nastolatek: Przymknąłeś, że rzucisz palenie, a wcale nie rzuciłeś! Jesteś zakłamany. Umiesz tylko gadać.

Rodzie: A ty, pyskaczu, masz szlaban na cały weekend!

Zamiast tego:

Opisz, co czujesz:

„Złości mnie takie gadanie”.

Określ, czego oczekujesz:

„Kiedy staram się rzucić palenie, oczekuję od mojego syna wsparcia — a nie atakowania”.

Zaproponuj wybór:

„Przeżywanie sprawia przykrość. Możesz mi powiedzieć, co według ciebie mogłoby mi pomóc rzucić palenie, albo możesz to napisać”.

Pokaż, jak można naprawić postępowanie:

„Kiedy wiesz, że kogoś obraziłeś, dobrze jest przeprosić”.

Co zrobić, jeśli nastolatek nadal okazuje brak szacunku?

Przejdź do działania (wychodząc z pokoju):

„Ta rozmowa jest zakończona. Nie będę wysłuchiwał obraźliwych uwag”.

*DZIĘKUJĘ
ZA UWAGĘ*